

Rekkjuvoð jarðar¹

„**G**arðyrkjumaður, hagur við trjá- og blómarækt óskar eftir vinnu. Besares 451.“ Hún brosti. Auglýsingin hafði legið í meira en ár innan um mölkúlur í peysuvasanum hennar. Hún vöðlaði henni saman og kastaði í gólfid. Hallaði síðan höfðinu aftur á körfustólinn, varpaði öndinni léttar og sagði við mann sinn: „Mikið erum við heppin að hafa svona góðan garðyrkjumann.“ Maðurinn gaut augum á hana yfir dagblaðið. „Alvöru garðyrkjumann“, hélt hún áfram, „sem hlúir svo blíðlega að plöntunum og þykir jafn vænt um þær og sín eigin börn.“ Þegar hún sagði þessi orð fannst henni hún vera lukkunnar þamfíll: börn hennar voru hraust, þetta var dýrðardagur og hún hafði fundið góðan garðyrkjumann. Þarna sat hún á svölunum, sveipuð hvíta kjólnum og skynjaði það sem allar hvítklæddar konur á sólbjörtum degi hljóta að skynja: henni fannst hún vera gagnsæ, ópersónuleg eins og sjálfur dagurinn, umkringd fjölda blóma sem biðu hennar. Hún fór í hanskana, tók garðklippurnar og gekk niður í garðinn með sólhlífina sem hún notaði til að verja sig gegn hitanum. Það var aðlaðandi mynd sem mætti henni í speglinum.

Reykurinn úr bálköstunum liðaðist yfir innsta hluta garðsins og sólargeislarnir urðu bláhvítir. Hann sat kyrr á milli laufa klifurplantnanna svo ekki sást í himininn. Þetta var fegursti tími dagsins, það get ég fullyrt án þess að hætta á að fara rangt með, því þegar maður er í garði að degi til getur hver stund verið sú fegursta. Við verðum bara ekki vör við það þegar við erum innanhúss, og svo kemur fegurðin okkur alltaf jafn mikið á óvart, eins og við hefðum aldrei gert ráð fyrir henni. Fuglarnir tóku að syngja í kapp við

1 Þýtt eftir texta í: Silvina Ocampo, *Y así sucesivamente*, Barcelona: Tusquets, 1987. Sagan birtist fyrst í tímaritinu *Sur* 1938.

sláttuvélina. Garðyrkjumaðurinn sveif hátíðlega frá einni plöntu til annarrar eins og hann væri hluti af glæstu föruneysi, og bandaði burt skordýrunum. Hann var sífellt með handleggina sveigða, eins og þeim væri íþyngt af ósýnilegri vatnsslöngu, ljá, hlújárni eða hrífu, jafnvel þegar hann tók sér hlé. Af honum lagði megna lykt af þurrkuðum laufum og rakri mold.

Á lífstíð sinni hafði hann gróðursett þúsundir trjáa af mismunandi tegundum. Hann hafði starfað á eyjunum í Paraná-fljótinu, einnig í grennd við Tandil-héraðið, á Pampa-sléttunum, sömuleiðis á svæðunum suður af Ríó Negro og norður af Iguazú, alltaf með sama fataböggulinn og sömu eiginkonuna með óljósu andlitsdrættina. Sömu vinnusömu, barnlausu konuna. Hann angaði af skrælnuðum laufum og rakri mold, einkum og sér í lagi þegar hann þerraði af sér svitann með stórum silkivasaklút sem á voru fjólubláar og grænar rendur. Hann bjó innst í garðinum í örliðlu húsi sem var ekki nema eitt herbergi.

Garðyrkjumaðurinn rótaði til í moldinni með stórri skóflu, muldi síðan köggjana þar til moldin varð silkimjúk og meðfærileg. Hendur hans voru orðnar svo nátengdar jarðveginum að hann átti erfitt með að reyta illgresið. Engu var líkara en að hann væri að gróðursetja þær hægt og bítandi í hvert sinn sem hann snerti jarðvegin. Á höndunum voru mörg lög af nokkurs konar dökku hýði, eins og á blómlaukum sem þrífast aðeins í jarðvegi eða í vatnsglasi.

Þess vegna forðaðist hann að þvo sér um hendurnar með vatni og strauk þeim í staðinn eftir grasinu. Þess vegna hafði hann lengi forðast eins og hægt var að stinga höndunum of langt ofan í jarðvegin og því notaði hann hníf með oddhvössu og þunnu blaði til að rífa upp illgresið. En þennan dag hafði hann lagt hnífinn frá sér í ógáti eða í flýti og stakk hendinni djúpt í moldina til að ná upp plöntu sem var ofaukið. Þarna innst í garðinum, þar sem hann kraup á hnjánum, reyndi hann í örvæntingu að rífa upp plöntuna og síðan höndina. En þá heyrðist fótatak nálgast og steinvölurnar tóku undir. Höndin vildi ekki upp úr jörðinni. Hann leit upp og mætti sérstöku brosinu sem var á andliti hennar þegar hún var að skera blómin. Hann heyrði hana segja: „Ég er alveg í skjúnunum. Það hafa aldrei verið svona mörg blóm hjá mér.“ Hún tók hattinn ofan með vinstri hendinni og þakkaði fyrir í þrígang, af mikilli virðingu eins

og mátti sjá á því hvernig hún hreyfði höfuðið. Svo hélt hún áfram: „Ég myndi vilja gróðursetja nokkra runna, líka nokkrar skrautjurtir við hliðið. Hvað leggurðu til?“ „Það eru til svo margar tegundir!“ svaraði garðyrkjumaðurinn og fann hvernig hönd hans greri enn fastar við jarðveginn. „Við eigum *evonimus* frá Japan, *evonimus microphylla* eða *pulchellus*, og japanska lárviðarlaufið *ptibotinea serrulatao*; allir þessir runnar eru sígrænir og harðgerir. Við eigum líka *phila-delpus gronarius* og *archangelica angelica*, sem flestir kalla nú bara hvönn; hún blómstrar ríkulega á vorin.“ „Já, akkúrat, ég er einmitt svo hrifin af hvönn, með dökku blöðunum sínum og vel formuðu blómkrónunum sem ilma svo dásamlega.“ Svo hélt hún leiðar sinnar og lék sér að því að snúa handfanginu á sólhlífinni. Börnin hennar hlupu í kringum hana. Þau námu staðar um stund og fóru að leita að steinvölum, komu síðan til garðyrkjumannsins. „Hvað ertu að gera?“ spurðu þau um leið og þau settust á hækjur sér, og maðurinn svaraði þolinmóður: „Ég er að reyta arfa.“ Börnin stöldruðu við, höfðu týnt smápeningi eða blýanti sem þau ætluðu aldrei að finna, en þreyttust loks og fóru valhoppandi burt og gáfu frá sér hljóð eins og í eimreið.

Nóttin lagðist hljóðlega yfir með sínum hefðbundna klið. Garðyrkjumaðurinn heyrði konu sína kalla á sig; hún var á leiðinni frá húsinu að hliðinu. Hann bærði ekki á sér. Það rétt svo mótaði fyrir bekkjunum í myrkrinu; hann vissi að eiginkonan myndi ekki sjá hann. Hann settist á grasið, seildist í vasann og dró upp stóran klút með röndum og þurrkaði svitann af enninu með vinstri hendinni. Hungrið var farið að segja til sín. Ilmurinn úr eldhúsinu og skarkalinn í diskum og hnífapörum espuðu svengd hans. Hann kallaði á konu sína, fyrst af veikum mætti, síðan hærra þangað til hún heyrði loks til hans. Konan kom hlaupandi og spurði hvort hann hefði meitt sig. „Nei, ég er ekki særður. Ég er svangur,“ svaraði garðyrkjumaðurinn. „Af hverju hættirðu þá ekki að vinna? Það er kominn matartími.“ „Ég get það ekki,“ sagði hann og benti á höndina. „En af hverju togarðu hana ekki upp af meiri krafti?“ „Ég er búinn að gera allt sem ég get.“ „Jæja, þá þarftu að vera hér í nótt,“ svaraði konan. „Já,“ sagði hann og eftir nokkurt hlé bætti hann við: „Komdu með matinn hingað. Og reyndu að láta engan sjá þig.“ Konan hljóp til baka og kom að vörmu spori með súpuskál, salat og

brauðsneið. Hún gleymdi víninu. Maðurinn borðaði af bestu lyst. Konan horfði á hann í myrkrinu og reyndi að sjá fyrir sér andlit hans. „Á ég að koma með teppi handa þér?“ „Nei,“ svaraði maðurinn, „það er ekki kalt.“ Hann lauk við matinn og lagðist á jörðina. Konan bauð honum góða nótt.

Skömmu eftir að konan fór mundi hann eftir því að hann hafði ekki fengið neitt að drekka. Hann langaði að kalla á hana, en rödd hans fjarði út í vindinum eins og fíngerður silkippapír. Þar á ofan voru dyrnar á húsinu hans lokaðar og ljósin slökkt, og allt benti til þess að kona hans væri í fastasvefni.

Þorstinn varð meiri og meiri eins og víðfeðmar sandbreiður; garðyrkjumaðurinn gekk yfir þær þangað til hann kom, í minningunni, að greniskógi nokkrum í Patagóníu. Hann var með öxi og sög. Bolir trjáanna voru sverir og þaktir mosa. Trén voru orðin mjög há og það varð að snyrta þau til þess að halda þeim í skefjum. Verkið reyndist erfitt, það varaði dag eftir dag. Greinarnar stungust út eins og óvæntir snákar. Skógurinn stundi innan um gjálpandi hávaðann í sögunum. Óvæntur brottrekstur fugla og annarra dýra sem bjuggu á greinunum breytti nótt skógarins í dag. Trjánnum blæddi með dásamlegum ilmi, sárin opnuðust og rauðir og bláir regnbogataumar streymdu fram. Skógurinn varð eins og risavaxið sjúkrahús með særðum trjám án handleggja og fótleggja. Maðurinn fann til þorsta þennan dag, sama þorsta og nú, þorsta sem rann saman við lyktina af trjákvöðu.

Ofurfínn regnúði féll, hér voru engin grenitré, ekki eitt einasta grenitré. Mikið voru garðar án grenitrjáa og barrtrjáa einkennilegir. Það var enn kveikt á ljósunum í stóra húsinu. Einhver var í heimsókn, og eftir matinn gekk fólkið um garðinn með húsmóðurinni.

Hann kraup aftur á knén. Hún sá hann þarna í myrkrinu. „Enn að vinna,“ hrópaði einhver úr fjarlægð, eins og rödd þakkláts sundmanns sem er í þann veginn að stinga sér aftur til sunds.

Garðyrkjumaðurinn fann hvernig höndin hans opnaðist og tók að soga í sig vatnið úr jarðveginum. Vatnið seytleði hægt og rólega upp eftir handleggnum og að hjartanu. Þá lagðist hann undir tímalausar rekkjuvoðir jarðarinnar. Hann fann hvernig hann fór að vaxa með gróskumikið hár og græna handleggi.

Nóttin var löng, mjög löng. Við yfirborðið snertu alls kyns skordýr niðurgrafna handlegginn; það var engu líkara en að skeytingarlausir ormar væru að kitla hann ofur létt. Rétt fyrir dögum skreið lifra hægt upp eftir bakinu á honum. Aldrei fyrr hafði morgnað svona hægt og verið jafn erfitt að koma birtunni inn á milli greinanna til að hefja morguninn. Garðyrkjumaðurinn heyrði að kallað var á hann. Hann langaði til að beygja sig og taka upp hnífinn en það var enginn sveigjanleiki í mittinu. Upp frá þessari stundu lifði hann eftir lögum Pýþagórasar; vindurinn og regnið lögðu sig eftir því að má út ummerki líkama hans af rekkju jarðarinnar.

Kristín Guðrún Jónsdóttir þýddi úr spænsku